

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theophili Bernardini E Societate Iesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile

Antverpiae, 1622

13. Expediátne imperiorum æquitatem, quæsitis argumentis
co[m]probare.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47032)

docere possunt, vt quam ipsis necessitas personam imposuit, extorret spontanea voluntas: cum que tum isto, tum ignorantie pondere oppressi, ad Religioſe vitæ institutum adſpirare non possint, ad eius perfectionem adſpirent. Nec deerunt commodæ ad ista persuadenda rationes, dummodo Confessarij id serid velint & contentur. Et nunquid pro magno habere debent, tantorum æternæ gloriæ incrementorum administratos esse? Sed aliis ista relinquamus, ad institutum reuertamur.

C A P V T XIII.

*Expediâtne imperiorum æquitatem quaesitis argumentis,
vt illi assentias, comprobare.*

Huius quaestionis occasionem ex eo sumimus, quod B. Pater Ignatius apud Ribad. lib. 5. c. 4 id commendare sit visus; quod tamen obedientiam sinceram professis periculi plenum vt plurimum, & perfectionem huius virtutis inficere videtur. Quare, vir in Religiosa dignoscenda & describenda perfectione magnus Basilius, consuetudinem de iis quæ præcipiuntur inquirendi, asserit esse excutiendi imperij meditationem ac studium, & P. Claudius Aquauia, in vitiis virtutibusque discernendis accuratissimus, agens de eo qui defectu obedientiæ labore, illique medicinam facere volens, ita præcipit; *Deum, inquit, in Superiori consulat, nec humanis rationibus & discursibus det locum, quod malum si sensim in animum irreperit, mirum est quomodo omnem obedientia simplicitatem, alacritatem, promptitudinem, denique perfectionem omnem exhauriat. Vnde vigilanter aduertat, vt, quoties tale aliquid suggeritur animo, veluti venenum quam citissime expellat.* Ita quidem ille; sed estne credibile virum in Ignatiana disciplina & sensibus percipiendis exercitatissimum, quædam præter B. Ignatij sensum præcepta statuisse? Absit vt id opinemur, videndum ergo, & diligentius explicandum quam vera ratione consentiant.

Et quidem non immeritò viri illi, nos ab anxia rationum conquisitione deterrent; quippe humanæ infirmitatis conscij, id vnicè cauere debemus, ne vnquam habenas ei facultati laxemus, quæ suapte natura minùs freni patiens, si vnquam liberos impetus vsurparit, vix erit vt quantacumque contentione adhibita in officio contineri possit; sic autem constanter & perpetuò frænanda est, vt libertatis ad libitum euagantis illecebras nesciens, lupatis patere, & quocumque ducetur, eò sine mora sequi assueſcat. Hoc experiri est, in scrupulis, in pauore, & quavis phantasiæ operatione, cui si paululùm cesseris, mirum, quantum illi accedat, quam impetiosè dominetur, & inexpugnabilis euadat. Iam verò, si id verum est, vt profectò verissimum est, latis hinc datur intelligi, quantopere iudicij nostri libertas coercenda sit, & intra obedientiæ limites ita sollicitè concludenda, vt assueſciamus hoc ipso contenti esse quod imperetur; nunquam

p. 6. c. 1.
§. 1.

quam verò cur imperetur inquiramus; quin imò nunquam ullam de inquitudo cogitationem in animum admittamus. Est enim ingenij humani, ad aliena facta, & præcipuè Superiorum iussa iudicanda, interpretanda, & in dubium reuocanda nostra pronitas, & pruriens cupiditas, cui si vnquam vel semel celsæ importuna deinceps iudicandi auiditas te abreptum, prius iudicationibus immerget, quàm animaduertendi, utrùm ad iudicia feraris, ortum præbeat. Quare ut sapenumèrò longè facilius est, perturbationes seu passiones, ne excitari impedire, quàm excitatas compescere; ita facilius est iudicium nostrum, Præpositorum iussis simpliciter subiungere, quàm illi moderari si semel eorum iudicandorum potestatem ei feceris. Licet enim ad comprobandum, non ad improbandum excurret, uter ea iudicationis vi quam sibi à natura tributam habet, & quæcunque in utramvis partem occurrerint ea versabit, & discrimina conabitur, cumque in alienis factis multa nos lateant, pronioresq; ad acculendum, quàm ad excusandum simus, si quæ in aduersum rationes se obtulerint, in auidius penitusque hauriet, his potius obsecundabit. Quare B. P. Ignatius perfectiora commonstrans, ita quodam loco loquitur; *Sancta obedientia, tum executione, tum in voluntate, tum in intellectu, sit in nobis semper omni ex parte perfecta, cum magna celeritate, spirituali gaudio & perseverantia, quidquid nobis iniunctum fuerit obeundo; omnia iusta esse nobis persuadendo; omnem sententiam, ac iudicium nostrum contrarium, cæca quadam obedientia abnegando.*

Videsne quomodo sententiam & iudicium contrarium, non ratiocinationibus, non emendicatis quaquaersum argumentis, sed velit sola obedientia cecitate superari? Hæc est, non solum cura, sed ut plurimum, sola via quæ obtinere possumus. Etenim si quando aliquid Superior iniunxerit cuius ratio non lateat, videaturq; vel præter vires nostras, vel præter vsitatum morem esse, non iam autem commodis, vel naturæ corruptæ sit inimicum: accedat ut vel nos ipso mino sinus paulò alieniore à Præposito, vel illum à nobis auerso esse credamus: quis tantum sibi de sua virtute poterit arrogare, ut affectu contrâ tudente, persuasione iam roborata, rei (ut putat) indignitate irritante, in tanta obscuritate causarum, rationes alias excogitet, quàm eas quæ contra Superiorem faciunt, quòd si tamen aliquæ in iussionis fauorem occurrerint, nonne languide, decolitate, & luxatæ, ac protinus ut fictæ, fallaces, & procul amandandæ repellentur. Sanè quoties acciderit, nos in eiusmodi tempestates incidere, ut & cum affectu, & cum rei asperitate, & cum opinione de Superiore præcepta, eodem tempore sit luctandum; si animæ nostræ utilitati consultum volumus, ne ratiocinationi nostræ fidamus, sed ea valere iussa, simplicis obedientiæ clypeo nos protegamus, vimque iudicio inferentes, vel potius illud opprimentes, id quod iussimus, totis viribus amplectamur.

Hæc autem licet ita sint, non dissentiunt ab eo quod B. P. Ignatius commendat hoc præcepto; *Quod Superior mandat aut sentit, defendere semper apud animos nostros studiosè nitamur, improbemus nunquam. Nec enim vltro probandæ iussioni*

argumenta conquirenda praescribit, sed id tantum, non esse eam (quod constat) improbandam, quin potius studiosè defendendam. Quare, si vel ipse noster animus, vel alius de Sociorum numero quispiam mandatum aliquod impugnet, tum verò studiosè, & ex animo, non remissè, non fictè, non in speciem tantum propugnemus: similiter neque disertè, neque obscurè illud improbemus, quod facere mihi videntur illi qui dicunt, Si Superior essem id non facerem; benè est quòd iudicium subiiciendum sit, benè est quòd non propter rationes obediatur. quæ omnes & similes locutiones apertè indicant animum à iubente diuersum, nosque sentire, rem illam à Superiore minimè sic iuberi debuisse.

Commendat etiam B.P.N. vt fallacibus argumentis qua contra obedientiam obiciuntur, prudenter exclusis, ea exquiramus diligenter qua sunt verissima, & pro Superioris facti iunt voluntate. Quibus praeeptionibus non perperam, neque temerè, neque semper vtendum esse, sed ratione & moderatione debita, satis indicat, quòd tunc tantum illas adhibeat quando impetitur obedientia contrariis, vultque prudenter excludi falsas, & verissimas ratiocinationes inquiri; atqui neque prudenter excluduntur quæ periculoso modo excluduntur, neque verissimæ sunt quæ subinde falsæ comprobantur. Quare vt vel modum huic rei praescribamus, vel etiam obscuræ lumen inferamus:

Tria sunt quæ argumentorum firmamentis menti nostræ persuadenda hic occurrunt: Primum est, vt optabiliorem nobis reddamus obedientiam: Alterum, vt huic personæ sedulo parere consueamus: Tertium, vt peculiarem aliquam iussionem doceamus alacriter esse subeundam.

Quod igitur attinet ad conquirenda quibus generatim obedientiam extolamus argumenta, id non nisi optimum esse potest, & in eum sensum accipi potest, B. Patris postremò recensita praeeptio. Conferet ergo si diligentius reuoluantur illa obedientiæ præclara præconia quæ sacris Literis continentur, quæ quæ S. Patres exponunt, quæ Religiosorum præcorum historiis recensentur, quæ denique magna illa vitæ spiritualis lumina, Patres Platus, & de Paz recentius ediderunt. Quæ qui intentius introspexerit, qui cogitatione, qui sermone sapientius vsurparit, mirabiles in se ipso perfectæ obedientiæ amores excitabit. Cum autem tanta tamque secunda sit huiusce rei utilitas, vnicuique obedientiæ studioso commendatissimum esse oporteret, vt de ea frequentius loqueretur, cogitaret sapientius, & semper aliquid ad eam vnde cumque conquirens, audiendo, legendo, scribendo, meditando in ea proficere conaretur.

At verò vt animum inducamus ad obedientiam alicui personæ, à qua abhorremus, deferendam: videndum vtrum aliqua intercedat ab ipso Praeposito animi abalienatio, quæ si fuerit, tum ea omnia sunt adhibenda, quæ ad curandam eiusmodi affectus prauitatem, & agglutinandam caritatem commendantur solent: quòd si vel sola superbia nostra, vel ex minore alterius affirmatione, ab eius obedientia recessum vellemus; hic morbus partim humilitate, & derelictione

superbiæ, partim curabitur sedula meditatione, quæ obedientiam, non hinc, sed nisi Deo, diuinæque providentiæ securitate demonstrat: & magnitudinis vi, id à nobis imperare deberemus, vt libentiùs & perseverantiùs, illius quàm alteri cuiunque pareremus.

Et quando huc prouectus sum, non verebor palàm edicere, quod pro specie horridius, at si penitus pertentetur, humanæ affectioni blandè lenienter sentim irrepens reperitur, eoque omnibus obedientiæ normam agere, cuiuslibet vtile vlturpatu. Est autem id, vt qui à Præposito se abhorrere, vel se ad obedientiam de rebus in illis proniorem animaduertit, planè exaduersum contramittatur; ipse sibi persuadeat, imperet, inò ad id se adigat, vt Dei causa, & se laudandi, virtutisque comparandæ gratia, velit omni cura, sibi erga Præpositum, Gnathonis & adulatoris cuiusdam, sed alio quàm isti fine, alio animo persequi imponere, eius partes omnes vigilantissimè exequi, negare cum negante, vitare cum affirmante, latari & dolere, cum latante pariter & dolente, omnino Præpositi res laudibus efferre, & denique eius in se affectus voluntateque inducendo perinde atque propriis affici. Qua in re si seridò, si constanter, si perseveranter pergitur, diligenterque (vbi peccatum non fuerit) id observatur, perit quid præstiterit, quanto id animi fructu exerceatur.

Ad id denique quod postremum & obscurius erat, de iussis Præpositi ratione confirmandis accedamus. Hoc igitur fieri potest, argumentis vel à re ipsa, vel à persona, vel ab obedientia ductis. Si ab obedientia ducuntur probationes, hoc est, si à natura, conditione, præstantia obedientiæ peruntur argumenta, potest id probandi genus ad manum esse, & nullo periculo, inò vno adiumento semper adhiberi: vade potest de illis intelligi quod à B. Patre de Superioris iussis affirmandis commendatur. Si autem rationibus à conditione personæ petitis, tibi ipsi vt iussioni obedias persuadere velis: bifariam rationes eas distinguere possumus, vt sint vel peculiare & propria, vel communes. Communes voco, quæ ex ipsa officij & muneris natura ducerentur, eademque in quemcunque obedientiam persuaderent; cuiusmodi sunt rationes eæ quæ nobis nostrum obediendi debitum, ipsorumque in nos auctoritatem Dei vicariam repræsentant: harum autem ratiocinationum, perinde vt peritum, vniuersè loquendo, utilis & laudabilis est usus. Quod non autem videnter sentire de iis, quæ ex peculiari personæ conditione sumuntur, vt quilibet doctus, quod probus, quod negotiorum gerendorum sit experiens: hinc etiam id creati periculi videtur, ne, vbi his permoueri assueueris, si quando illæ detulerint, Superioremque nactus fueris paucioribus ingenij dotibus præditi, tardior & inuitior ad obediendum accedas: quod vt non accideret, saltem perfectius est his personæ conditionibus permoueri, & obedientiæ, quæ Deo solum spectare deberet, splendore infuscari. Nihilominus eiusmodi in rebus incidunt casus vt necessariò adhibendæ sint, vt quando animum à Præposito

alieniorem velles enumeratione illarum quibus præditus est virtutum ei ad-
 iungere, quando vel propter tuam ipsius imperfectionem, vel propter insitum
 ab eo quod iubetur horrorem, vnde quaque quærenda sunt, quæ viturum sus-
 tentent, & turbatum animum tranquillent. Eandem in rem valent plurimum
 mediæ quædam ratiocinationes, quæ suadent ex eo quod aliàs non dissimiliter
 nobis accidit, v.g. Sic mihi olim accidisse vt Præpositi mandatis derepentè tur-
 barer, eum imprudentiæ vel asperitatis damnarem; at vbi perturbatio resedif-
 fet, vel causas intellexissem, valdè omnia comprobarim; idem quoque mox fu-
 turum, quare mihi à præcipatione cauendum, fortiterque vim animo inferen-
 dam. Non aliena censebo, si dixerò, graue admodum peccatum Superiori fore,
 si personam hostilem, paternæ quam gerit imponat; imposeret autem, si de in-
 dustria ad aliquem diuexandum, imperij sui modum, & potestatis licentiam
 inflecteret. cum igitur non videatur id de Religioso Præposito probabiliter
 posse sentiri, omnia bono animo imperari credendum est: iam verò si bono a-
 nimo imperantur, cur non à me bono quoque animo paretur? cum enim bono
 animo ita Superior iudicet, quid est cur non iudicium eius, iudicio meo verius
 esse credidero? sentio aliter: sed cuius est potior sensus? falli potest: ergone ego
 falli non possum? obsequium nunquam fallitur: ferè tamen affectus & sensus
 proprius fallitur. Huiusmodi verissimorum argumentorū copiam, sedula nostri
 nostrarumque rerum animaduersione, nobis comparare, & memoriam illis op-
 plere possumus, adeò vt vtrò non vocata occurrant. His autem crediderim ma-
 ximè, B.P.N. Ignacium voluisse & consuluisse vt abundaremus.

Sed vnum etiamnum nobis dicendum superest, nempe de mandatis confir-
 mandis per argumenta, quæ ab ipsius demandatæ rei natura, vtilitate, honestate,
 commodo & circumstantiis deriuantur. De quibus vno verbo videri dico,
 His inquirendis, magnique faciendis insuescere, periculosum admodum esse,
 cum obedientiæ tota & solida ratio, non è rebus, sed ex diuinæ auctoritatis in
 Superiore radiantis reuerentia peti debeat; aliàs, nutabunda fluctuet, & pro re-
 rum, euentuum, iudiciorumque instabilitate mutetur necesse est. Quinetiam
 quicunque rerum iussarum & capessendarum rationes anxie perquirat, suo
 potius quam Superioris iudicio se conformare consuescit, nec vsque adeò alie-
 no iussui, quam suæ rationi obsequi videtur. quod vtrumque alienissimum ab
 eo esse debet, qui vel tenui, obedientiæ sectandæ, amore teneatur.

Quia tamen hominum plerique imperfectiores sunt, & sunt tamen quoquo
 modo sustentandi, atque ad quemuis casum variè armandi: quia item aliqui-
 bus, quibusdam in mandatis, & modo adhibito, hoc quoque genus argumen-
 torum vtile esse potest, si neque sapiens, neque nimis, illi quispiam innitatur; &
 ad subitum retundendum tentationis impetum facit; propterea iure credi po-
 test, à B.P.N. etiam hic ipse se confirmandi modus, non fuisse generatim reie-
 ctus. Eo maxime quòd, quando tam varias & multiplices de obedientia præ-

ceptiones nobis quasi testamento legauit, non est putandus voluisse, vt vellas cunctas affectarentur singuli, vel vni soli verlandæ insensceret vnus aliquis, sed potius vt animaduerso quàm copiosa supellectile instructam obedientiam domum nobis reliquisset, eas exercendas partes vterò sumeremus, quæ virtutum nostrarum modulo, naturali propensione, ac diuinorum charismatum memoria conuenientiores, comparandæque perfectæ obedientiæ accommodatiori viderentur. Quod vtinam intercedente te, ô B. P. Ignati, nobis præstet qui obediens vsque ad mortem perstitit Iesus! Peccatos quos in sacra obedientia agere legitimè decerrantes dies extrema deprehendet! In æternum, eorum voluntatem faciet, desideria complebit Deus, qui hic non suam voluntatem secutus, in Deo suo desideria consecrarunt.

C A P V T XIV.

Quorundam quæ cap. primo obiecta fuerant, clarior & expressior consutatio.

Primo huius Commentarij capite, varia quædam recensueram quæ reuerentiam erga Superiores imminuere, & gubernationis fiduciam labefactare videbantur: quorum refutandorum causa, cum ea omnia quæ diximus, allata sint, crediderim equidem omnem ex animis dubitationem esse sublata. Verùm vt ne quis dissimulata potius nonnulla, quàm planissimè refutata, criminari possit, quædam intricatiora seligam, paulò explicatiùs euoluenda.

§. 1. Gubernationis rationem humana sola industria non pendere.

Primum itaque sit, quæ fieri possit, vt tota gubernationis ratio, solius humanæ industriæ vi constare non putetur, quando vnus prudentia & virtus omnia restituit, quæ alterius imprudentia vel ignauiam dissipauit?

At hæc obiectio naturam gubernationis obliquat: nec enim eam solo Deo dirigente, nulla industria, nulla humana procuratione constare asserimus, sed se humanæ gubernationi vim diuinam inferere, quasi summam gubernationem rerum moderatricem, euentuumque dispensatricem prouidentissimam: quæ quando copiosis misericordiæ fluentis exundare decreuerit, Superiores præclarissimis ingenij dotibus illustres excitat; eadem etiam si quando in iustus iri exarserit, propter peccata populi, vel Religiosorum teporem, vel ignauiam, regnate facit hypocritam, aut virum ad publicæ rei gubernacula ineptum; sic tamē vt intermicantibus diuinæ prouidentia radiis, frequenter è tenebris lumen erumpat, non relinquat virgam peccatorum super sortem iustorum, quorum aliquos